

Private og offentlige sykehjem – igjen

Steinar Juel, samfunnsøkonom i Civita

● Anders Kvale Havig og Brooke A. Hollisters svar til meg 2. april tolker jeg som en innrømmelse av at det ikke er så enkelt å overføre amerikanske erfaringer med private sykehjem på norske forhold, slik de gjorde i en kronikk 28. mars. Skal en bruke erfaringer fra et annet land, må en sannsynliggjøre at det er ganske sammenlignbare forhold.

Sykehjemmenes adferd påvirkes sterkt av reguleringene de er underlagt, av hvordan arbeidsmarkedet er organisert, og av om sykehjemmene er brukerfinansierte eller skattefinansierte. På alle disse

områdene er det store forskjeller mellom Norge og USA.

Dessverre er det mangelfulle data på hvordan norske sykehjem driver, enten de er kommunale, ideelle eller kommersielle. Det er mer data for dette i Sverige, og forholdene der ligner mer på de norske. I sum er erfaringene fra Sverige at de private kommersielle driver mer effektivt enn offentlige sykehjem, og at kvaliteten er cirka den samme. På noen kvalitetsindikatorer scorer kommersielle bedre enn offentlige, på andre, det som kalles strukturindikatorer, noe lavere. Havig og Hollister legger mest vekt på strukturindikatorer, som består av antall ansatte, deres utdannelse mv.

Når en driver en virksomhet, er hovedmålet å levere god kvalitet ved å bruke produksjonsfaktorene arbeidskraft og kapital på en mest mulig effektiv måte. Antall ansatte og antallet med et visst utdanningsnivå er derfor ikke i

for gass fra Russland kan bære sanksjonene som er innført mot Russland».

Hvem sier at tysk økonomi ikke kan bære dette?

Her refererer Lindberg «svaret fra kanslerkontoret», som sier at importstopp vil skade den tyske økonomien så mye at Tyskland ikke lenger vil være i stand til å bære sanksjonene de allerede har innført mot Russland.

Her opererer Lindberg nærmest som et pr-byrå for den tyske regjering.

Forbundskansleren får nemlig for tiden skarp kritikk fra en rekke fremtredende økonomer om at han baserer dette på ren synsing og at regjeringen ikke har presentert noe empirisk belegg for å hevde at øko-

Scholz forsøker altså å fremstille et politisk valg som en økonomisk nødvendighet.

De tyske økonomene Benjamin Moll fra London School of Economics og Rudiger Bachmann fra Notre-Dame-universitetet og kolleger benytter isteden en makroøkonomisk modell som gir anslag på hvor store virkninger på brutto nasjonalproduktet (bnp) en energiembargo for russisk energi vil ha for Tyskland. De finner at en fullstendig embargo av russiske energivarer vil føre til en nedgang i bnp i Tyskland på mellom 0,5 og tre prosent (bnp-nedgangen i 2020 grunnet pandemien var 4,5 prosent).

Med andre ord: Det kommer til å koste tysk økonomi dyrt å gjennomføre en embargo, men det er selvsagt mulig. Og økonomien kommer

seg selv noe godt mål på kvalitet. Mange ansatte kan være et tegn på ineffektiv drift.

En kollega i Civita har for eksempel funnet ut at vi i Norge har svært mange flere sykepleiere per innbyggere enn i Sverige. (Torstein Ulsrød: «Hvorfor trenger Norge flere sykepleiere enn nesten alle andre land?»). Under pandemien kom det også frem at kravet til antall intensivsykepleiere per intensivplass i Norge er rundt det dobbelte av i Sverige.

Det er høyst uklart om vi får mer igjen i form av bedre tjenester.

Teppelegge landet med vindturbiner?

Olav Hjeljord, La naturen leve

● Jon Nicolaisen mener Norge har et ansvar for å forsyne et

Europa i energikrise med mye fornybar kraft så snart som mulig (DN 1. april). Han har spesielt landbasert vindkraft i tankene. Han sier lite om hvilken enorm økning i utbyggingstakten dette vil innebære. Europas årlige strømforbruk er på cirka 6000 TWh. Grovt regnet kreves cirka 100 vindturbiner for å produsere én terawattime (TWh). Skal et norsk bidrag monne, bør det vel være på minimum 500 TWh, dvs. cirka 50.000 turbiner, opp fra de vel 1000 vi har i dag.

Men Norge har også et ansvar for bevare noe av Europas fineste og mest verdifulle natur.

Et par eksempler:

De største vindressursene har vi langs kysten. Ved siden av en unik natur, er norskekysten Europas viktigste trekkorridor for millioner av fugl, og vindturbiner er fugledrepere av rang.

I innlandet har vi størst vindres-

Økonomene argumenterer også godt for at en slik embargo bør komme før heller enn senere, da industrien får bedre tid til å gjennomføre nødvendige justeringer før neste vinter.

Det er den tyske regjeringen som må gjøre denne vanskelige avveiningen, men det er jo selvsagt et politisk valg å ikke innføre en embargo av russisk energi.

Det er ikke en økonomisk tyngdelov at tysk økonomi da knekker sammen, slik man kan få inntrykk av når man leser Lindbergs ukritiske gjengivelse fra «kanslerkontoret». Nye bilder av massakrerte sivile i Butsjja og andre krigsforbrytelser på ukrainsk jord burde uansett få kanslerkontoret til å revurdere sitt valg.

surser i Nord-Norge. Her har vi samtidig de viktigste reinbeitene. Vi har nettopp fått en høyesterettsdommen på at vindkraft og rein går dårlig sammen.

Verden står overfor en klimakrise. Men kloden har samtidig en naturkrise som er like alvorlig. Det er nok å vise til FNs naturpanel fra 2019: «Menneskelig aktivitet truer eksistensen til én million arter. Den viktigste grunnen er arealendringer, fysisk ødeleggelse av natur: industrielt jord- og skogbruk, bygging av bolig- og hyttefelt, energianlegg, gruver og veier».

Klimakrisen og naturkrisen må løses samtidig. Det oppnår vi ikke ved å teppelegge Norge med vindturbiner.